

Lietuvių tautos pašaukimas

Nėra abejonės, kad lietuvių tauta savo ilgų amžių egzistencijoje turėjusi savąjį pašaukimą. Prof. Z. Ivinskis sako: "Apvaizdos taip surėdyta, kad ir lietuvių tauta margaspalviame tautų "kilime" žibėtų savo originalia spalva, atlikdama savo pašaukimą". Bet lietuvių tautos pašaukimas dar nėra išryškintas bei teisingai nustatytas.

Tenka pastebėti, jog senosios Lietuvos valdovai su mažomis išimtimis (Mindaugas, Kęstutis) ne tik nežinojo savo tautos pašaukimo, bet gerai nesuprato savo tautos gyvybinių interesų. Mūsų mintytojas Vydūnas (147-127) nustatė: "Lietuvių tautos stiprybė iš tikrųjų nebuvo augusi, nebuvo auginta. Dar atbulai: lietuvių tauta buvo silpninta... Vytautas buvo visoj Europoj pagarsėjęs didžiu karvedžiu... Tačiau jo nebuvo, arba per menkai tebuvo dirbama tautai auginti...".

Algirdas, pataikaudamas savo žmonoms stačiatikėms, valstybinį savo dvarą padarė rusišku ir senąją slavų kalbą padarė valstybine Lietuvos kalba. Tai tvirtina žymus istorikas prof. M. Kojalovič (67-92): "Prie Algirdo rusų kalba pasidarė lietuvių aukštesnio luomo kalba, o taip pat valstybine Lietuvos kalba". Vadinasi, Lietuvos valdovas Algirdas padėjo pagrindus lietuvių surusinimui. O jo sūnus Jogaila, padarydamas su Lenkija uniją ir Lietuvos religinius reikalus pavesdamas tvarkyti Lenkijos bažnyčios vyskupijai, gi Lietuvos švietimą — Krokuvos universitetui, padėjo pamatus lietuvių tautos lenkinimui. J. Hertmanowicz (52-15) rašo: "Lenkinimo procesas į Lietuvą įvestas per Lietuvos valdovo Jogailos vedybas su Lenkijos karaliene Jadvyga...". Reiškia, lietuvių tauta nuo Algirdo - Jogailos laikų pradėjo nykti.

Prof. Z. Ivinskis (Aidai, 1947 m., 9 nr.) tvirtino: "Savo pagrinde lietuvių tautos pašaukimas yra kultūrinis". Tačiau senosios Lietuvos valdovai vykdė politinę Lietuvos misiją. Anot istorikų, jie išgelbėjo Vakarų civilizaciją nuo mongolų sunaikinimo, bet tuo pačiu pakirto savo tautos fizines jėgas. Prof. dr. J. Pfitzner (103-175) nurodė. "Vytautas... pagaliau sudavė totoriams lemiamą smūgį ir išgelbėjo Vakarų Europos civilizaciją". Italų, istorikas prof. R. Ciasca sako: "Ne lenkai, bet lietuviai savo susinaikinimui išgelbėjo Europą nuo mongolų antplūdžio". Buvusio Lietuvos užsienio reikalų ministerio prof. V. Jurgučio aiškinimu (1934 m. pask.), ties Vorsa (1399 m.) buvo pakirstos Lietuvos stiprybės šaknys, nes čia (mūšyje su totoriais) Lietuva neteko daugumos savo pajėgiausio jaunimo, ir drauge buvo padėta galybės pamatas Maskvai. Taigi, senosios Lietuvos valstybinė misija nesiderino su lietuvių tautos pašaukimu.

Berods, pirmasis netiesioginiai palietė lietuvių tautos pašaukimo klausimą buvo kan. M. Daukša, kuris "Postilės" prakalboj skatino lietuvius atkreipti dėmesį į savo tautos kultūrinės vertybes, t. y. į savąją kalbą. Ta pačia linkme — tik daug plačiau išdėstė prel. K. Baužas savo veikale "O pocztkach narodu į jezyka Litewskiego rozprawa", Warszawa, 1808 m., kur jis čia ne tik moksliskai iškėlė lietuvių kalbos reikšmę, bet palietė lietuvių tautos istoriją nuo seniausių laikų, o taip pat ragino lietuvius tyrinėti savo tautos kultūrinius paminklus. Gal būt, jautė Čia surasiąs lietuvių tautos pašaukimo pradus.

Mūsų istorijos tėvas S. Daukantas, visą savo amželį rausdamasis lietuvių tautos istoriniuose šaltiniuose, galimas daiktas tikėjo surasti ir savosios tautos pašaukimą. Gi aušrininkai jau manė suradę lietuvių tautos pašaukimą, ką pastebėjo prof. Z. Ivinskis (Aidai, 1947 m., 9 nr.): "Mūsų patriotams aušrininkams stiprus susirišimas su savo praeitimi ir jos ligi padangių kėlimas, laikymas lietuvių tautos beveik išrinktąja, jau buvo savotiškas lietuviams pašaukimo suradimas. Jie plačiai visu uolumu skelbdami, jie ir prikėlė tautą". Prof. J. Brazaitis (Aidai, 1971 m., 10 nr.) papildė: "Be tautinės misijos, išreikštos anais laikais dr. Basanavičiaus žodžiais, tauta nebūtų pajėgi atgauti valstybės nepriklausomybės". O mūsų poetas Putinas savo "Nuvainikuotoj Vaidilutėj" aiškiai nurodo, kad lietuvių tautos pašaukimas yra tautos kūryba, nuo kurios priklausys tolimesnis lietuvių tautos likimas.

Savo laiku prof. S. Šalkauskis siūlė lietuvių tautai pašaukimą: iš Rytų ir Vakarų elementų sukurti naują lietuvių kultūrą. Prieš šį dirbtiną — jo nurodytą pašaukimą pasisakė visa eilė lietuvių kultūrininkų. V. Kazokas (Akiračiai, 1972 m., 5 nr.) pabrėžė: "Jei S. Šalkauskio pristatytoji tautinė misija būtų kaip nors įgyvendinta, ji iš tikrųjų, nebūtų tautinė misija, bet tik S. Šalkauskio...".

Dėl to lietuvių tauta šio prof. S. Šalkauskio siūlomo dirbtinio lietuvių tautai pašaukimo nepriėmė, nes, iš tikrųjų, lietuvių tautai nėra jokio reikalo kurti atskirą naują kultūrą iš Rytų ir Vakarų kultūrų elementų, kadangi kaip archeologinės iškasenos (prof. A. Spicyn, Lissauer ect.) ir kiti istoriniai šaltiniai (prof., dr. R. Braungart, prof. dr. H. Bender, prof. dr. R. Latham ir visa eilė kitų) aiškiai byloja, kad lietuvių tauta jau nuo senų laikų turėjusi nuosavą ir gana aukštą kultūrą. Tik ją, kaip kan. M. Dauša, kalbėdamas apie lietuvių kalbą pasakė, reikia "išlaikyti, tobulinti, gražinti" ir apvalyti, anot kan. prof. J. Tumo, nuo visokių svetimų žalingų įtakų, kurios sutrukdė jos natūralinį augimą, kad ji galėtų sužydėti visam savo grožy.

leškant tautos pašaukimo, dr. A. Maceina (78-261) nurodė: "leškoti tautinio pašaukimo, reiškia ieškoti tautos prasmės ir jos buvimą pateisinti žmonijos akyvaizdoj... Norint susekti tautos pašaukimą, yra būtina iširti visus veiksnius, formuojančius tautinę individualybę, būtent rasę, gyvenamą aplinką ir istorinį likimą... Tautinis pašaukimas tai pagrindinis tautos linkimas... Tautinis pašaukimas, kaip objektyvinis žygis, nėra tautai primetamas... Tautinis pašaukimas suprastas pilnutine prasme, yra universaliai reikšmingos idėjos vykdymas, kyląs iš pagrindinio tautinės individualybės linkimo, sukurto rasės, gyvenamos aplinkos ir istorinio likimo... Surasti tautinį pašaukimą reiškia surasti vadovaujantį ir organizuojantį pradą, kuris sutelkia aplink save visą tautos gyvenimą... Tautos dažnai vykdo savo pašaukimą nesąmoningai". Kitas mūsų filosofas dr. J. Girnius (46-82 ir 83) konstatuoja: "Būdama tautinės gyvybės versmė, drauge kultūra tautai yra jos pašaukimas... Todėl vykdyti tautai savo pašaukimą — tai kurti savo kultūrą. Tautinis pašaukimas — tautinė kultūra. Kurdama savo kultūrą, tauta vykdo ir savo pašaukimą".

Pirmiausia iš čia pateiktų mūsų mintytojų nurodymu pilnai paaiškėja, kaip jau anksčiau minėjome, kad lietuvių tautos pašaukimas turi kultūrinį pobūdį. Ir iš tikrųjų, lietuviai nėra linkę kokioms politinėms ir karinėms avantiūroms. Senieji istoriniai šaltiniai pažymi mūsų protėvius buvus taikaus ir sugyvenamo budo: "pacatum hominum genus omnium". O jei

vėliau lietuviai pasidarė labai geri ir narsūs kariai, tai tik reikalo verčiami gintis nuo nuožmių užpuolikų.

Kalbant apie mūsų tautos vyraujančią palinkimą, išplaukiantį iš visos tautinės individualybės, visi pripažįsta nepaprastą mūsų liaudies prisirišimą prie senųjų tradicijų, papročių ir visų senų tautinių bei kultūrinių jos vertybių. Gi žvelgiant į istorinį lietuvių tautos likimą, Apvaizdos lemta buvo mūsų tautai nuo neatmenamų laikų gyventi toj pačioj vietoj, toliau nuo visokių invazijų kelių, tarp nepereinamų pelkių ir girių, ir tokiu būdu mūsų liaudis nesąmoningai vykdė, nežiūrint: Žiauriausią bandymų, lietuvių tautos pašaukimą: išlaikė senąjį indoeuropiečių tautų bendrąjį palikimą.

Tai konstatavo mokslininkai. Dr. R. Loebell (76-13 ir 14) aiškiai pabrėžė. "Čia jie (mokslininkai) pajuto tartum esą. proariškoj (pro indoeuropietiškoj) gimtinėj, kai jie netikėtai susitiko su tauta (lietuviais), kurios skambi kalba, dainos, pažiūros, kurios būdas ir veikla buvo tokie, kokie ir arijų protėvynėj... Kadangi jie (lietuviai) yra labai konservatyvus, kaip jokia kita tauta, tai jie ir išlaikė pirmąjį indogermanų (indoeuropiečių) palikimą". Prof. M. Kojalovič (67-38) tvirtino: "Tai vienintelė (lietuvių tauta), kuri daugiausia išlaikė priešistorinių arijų (indoeuropiečių) tautų liekanas". Prof. A. Scot (118-205) pažymėjo: "Jie (lietuviai) yra paslaptina Europos tauta, kuri išlaikė pirminio arijų (indoeuropiečių) kamieno palikimą". Vydūnas (Gabija, 1954, 482 p.) rašė: "Ir nuostabu, kad lietuvių tauta galėjo išlikti beveik tokia, kokia ji buvo senovėj. Tuo kaip tik įrodo, kad lietuvių tauta yra išrinktoji tauta".

Dėl to lietuvių tauta dabar atstovauja pirminius indoeuropiečių gyventojus ir Lietuva vadinama indoeuropiečių motina, kaip tvirtina istorikai: dr. I. Taylor (129-261): "Lietuviai turi geriausią teisę atstovauti pirminę arijų (indoeuropiečių) rasę" ("Lithuanians have the best claim to represent the primitive Aryan race"), prof. dr. S. Chatterji (22-109): "Baltai (lietuviai) atstovauja pirminius indoeuropiečių gyventojus". O. de Lubicz-Milosz (31-8): "Senoji Lietuva yra motina arijų rasės".

J.Venclova